

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 911/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

73/2010. (III. 3.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) törökszentmiklósi lakos **panaszos**¹ 2009. november 5-én előterjesztett **panaszát** a 2010. március 3-án – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag párhuzamos indokolásával és dr. Fėja András testületi tag távollétében – tartott zárt ülése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos ellen a Törökszentmiklósi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya 16070/944/2009. bü. számon nyomozást rendelt el 2009. szeptember 7-én volt élettársa feljelentése alapján a Btk. 194. §-ában meghatározott kiskorú elhelyezésének megváltoztatása vétség elkövetésének alapos gyanúja alapján. A feljelentés szerint a panaszos 2009. szeptember 3-án 19 óra 30 perc körüli időpontban elvitte kislányukat azzal, hogy a kiskorú édesanyjánál, azaz a panaszosnál töltsön egy éjszakát. A megbeszélt időpontban a panaszos a gyermeket nem vitte vissza az édesapának, aki emiatt feljelentést tett.

A panasz szerint a büntetőeljárás során a törökszentmiklósi rendőrök 2009. szeptember 7-én a panaszost, aki éppen a gyámhatóságnál tartózkodott, előállították, melynek során bilincset alkalmaztak. Az előállítás során panaszost kihallgatták, de csak

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

tanúként, majd elengedték, mert megállapították, hogy a közös gyermekük nincs még ideiglenesen sem elhelyezve, csak a láthatás van szabályozva. A panaszos indokolatlannal tartja, hogy őt „mint egy bűnözőt” előállították.

II.

A tényállás tisztázása érdekében a Testület megkereséssel fordult az illetékes rendőrkapitánysághoz, amelyben kérte annak állásfoglalását különösen a kényszerintézkedés módját és szükségességét illetően, valamint az ügyben keletkezett iratok megküldését.

1) A Törökszentmiklósi Rendőrkapitányság 2009. szeptember 7-i, 16070/5023948/2009. id. számú jelentésében leírja, hogy a panaszos volt élettársa bejelentést tett a panaszos ellen, aki 2009. szeptember 3-án 19 óra 30 perc körüli időben elvitte közös kislányukat azzal, hogy ott aludhat nála egy éjszakát, és a panaszos viszi az iskolába, de azóta az apa nem látta a kislányt, nem tud róla semmit sem.

A jelentés hivatkozik a Szolnoki Városi Bíróság 12.P.22.900/2008/22 1. számú végzésére, amely alapján a gyermek az apánál lett elhelyezve.

Tekintettel a hivatkozott végzésre, a jelentés szerint a panaszos bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A panaszossal szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése szerint igazoltatás, a 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása, a 48. § b) és c) pontja alapján támadás, illetve szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazása került foganatosításra. Bilincset 2009. szeptember 7. 11 óra 15 perctől 11 óra 20 percig alkalmaztak. Az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerinti tájékoztató az előállítás okáról, illetve igazolás az előállítás idejéről kiállításra került.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a foganatosított intézkedések és kényszerítőeszköz alkalmazások jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak.

2) Az előállítás időtartamáról szóló 2009. szeptember 7-i igazolás szerint a panaszos előállítása 2009. szeptember 7-én 11 óra 20 perctől 13 óra 30 percig tartott, az intézkedés ellen panasszal kíván élni.

3) A bejelentésről készült 16070/502948/id. számú jegyzőkönyv szerint a panaszos volt élettársa bejelentést tett a rendőrségen, hogy a panaszos a megbeszélte időre nem vitte vissza hozzá közös gyermeküket. Elmondta, hogy a köztük még folyamatban lévő bírósági eljárásban született egy végzés, amely a gyermeket nála helyezte el, de még nincs vége a tárgyalásoknak. A bírósági végzés másolati példányát a bejelentő átadta a rendőrségnek.

4) A 16070/944/2009/bü. számú, a nyomozást elrendelő feljegyzés szerint a kiskorú elhelyezésének megváltoztatása vétségének megalapozott gyanúja miatt a feljelentett panaszossal szemben elrendelték a nyomozást.

5) A Szolnoki Városi Ügyészségnek küldött, a nyomozás elrendeléséről szóló értesítésben a rendőrség tájékoztatja az ügyészséget, hogy nyomozást indított kiskorú elhelyezésének megváltoztatása vétsége miatt, ugyanis a gyermek az apánál lett elhelyezve a Szolnoki Városi Bíróság által hozott határozat alapján.

6) A panaszos tanúkénti meghallgatásáról szóló jegyzőkönyv szerint a panaszos közölte az eljáró rendőrökkel, hogy a gyermek elhelyezéséről a bíróság még nem döntött, de a kapcsolattartást szabályozta, ugyanis a gyermek az apánál volt és a panaszos sérelmezte, hogy a kapcsolattartást az apa mindig megakadályozza.

7) A Szolnoki Városi Bíróság 12.P.22.900/2008/7. szám alatti, 2009. január 30-án készült jegyzőkönyvében a bíróság végzésével jóváhagyta a felek egyezségét, melynek értelmében a felperes panaszos jogosult különélő gyermekével a kapcsolattartásra, melynek meghatározta pontos idejét és időtartamát.

8) A Szolnoki Városi Bíróság 12.P.22.900/2008/22. szám alatti végzésével a bíróság 2009. június 23-án elutasította a peres felek gyermekelhelyezésre vonatkozó ideiglenes intézkedés iránti kérelmét.

9) A Törökszentmiklósi Rendőrkapitányság vezetőjének nyomozás megszüntetéséről szóló, 2009. szeptember 23-i határozata szerint a panaszos cselekménye nem minősül bűncselekménynek, ugyanis a Szolnoki Városi Bíróság még nem hozott határozatot a gyermekelhelyezésről.

10) A panaszosnak címzett, 2009. szeptember 11-i levél tájékoztatja a panaszost arról, hogy az általa benyújtott panasz tárgyában 2009. szeptember 16-án tárgyalást tart a rendőrség, ahol tanúként kívánják meghallgatni.

11) A 2009. szeptember 16-án a panaszost a rendőrség tájékoztatta arról, hogy kérheti panaszának a Független Rendészeti Panasztestület általi elbírálását, amit a panaszos aznap meg is tett.

12) A Testület megkeresésére 2010. január 19-i jelentésében az intézkedést foganatosító rendőr korábbi jelentését azzal egészítette ki, hogy az előállítás megkezdésekor a panaszos a Törökszentmiklósi Gyámhivatalban volt, ahol nem tudtak érdemben állást foglalni a gyermek elhelyezéséről. Az intézkedés alá vont panaszos erősen felindult állapotban volt a gyermek elhelyezéséről folyó vita miatt, és tekintettel arra, hogy az intézkedést végrehajtó rendőr járőröknél magasabb, erős fizikumú volt, vele szemben a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre, így bilincset alkalmaztak. A bilincshasználat csupán 5 percig tartott, ennyi idő alatt érték ugyanis a rendőrkapitányságra.

III.

A rendőri eljárás érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 55. §-ában biztosított személyi szabadságához és biztonsághoz, valamint az Alkotmány 54. §-ában megfogalmazott emberi méltósághoz fűződő alapjogát, továbbá az Alkotmány 2. § (1) bekezdésből levezethető tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

1) A Testületnek előbb abban kellett állást foglalnia, hogy a panaszos betartotta-e a panasz előterjesztésére nyitva álló határidőt, illetve, hogy a Testület hatáskörének az adott ügyben mi a terjedelme.

Az Rtv. 93.§ (1) bekezdés szerint a panaszosnak az intézkedéstől számított 8 napon belül kell előterjesztenie a panaszát.

Jelen esetben a rendőri intézkedés szeptember 7-én történt, amikor a panaszos a részére kiállított igazolás szerint panaszeljárást is kezdeményezett. A szeptember 16-ára kitűzött meghallgatásakor pedig – miután tájékoztatták arról, hogy panaszát a Testület is elbíráhatja – jelezte, hogy kéri a Testület eljárását, így a határidőt a Testület betartottnak tekinti.

Ezzel kapcsolatban a Testület ismételten kifogás tárgyává teszi azt a tényt, hogy a panaszos előállításának megszüntetéséről készült formanyomtatvány – többszöri kérés ellenére – továbbra is csak a Helsinki Bizottságot és az Országgyűlési Biztosok Hivatalát jelöli meg, mint jogorvoslati fórumot.

2) A hatáskört illetően, az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint vizsgálhat minden, az Rtv. IV-VI. fejezetének hatálya alá tartozó rendőri intézkedést, mulasztást, kényszerítő eszköz alkalmazást.

Tekintettel arra, hogy jelen esetben a panaszos előállítására, illetve vele szemben bilincs használatára került sor, a Testület a fent idézett rendelkezés értelmében jogosult elbírálni a panaszt.

3) Az Rtv. 15. § (1) bekezdés szerint az alkalmazott intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az előállítás a személyi szabadság súlyos korlátozásával járó rendőri intézkedés, így azt körültekintően kell alkalmazni. Az előállítás törvényes alapjául a rendőrség az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontját jelölte meg, amely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

Jelen esetben a panaszos volt élettársa tett feljelentést a Btk. 194. §-ában szabályozott kiskorú elhelyezésének megváltoztatása vétsége miatt. A feljelentésről készített jegyzőkönyv a bűncselekmény gyanújának igazolására egy bírói végzés bemutatásáról szól. Ebből a végzésből, illetve az iratok között megtalálható bírósági jegyzőkönyvből azonban az derül ki, hogy a hivatkozott végzés nem a gyermekelhelyezésről, hanem a

gyermekkel való kapcsolat tartásáról rendelkezik. A kiegészítő rendőri jelentés ezen túlmenően azt is tartalmazza, hogy a városi gyámhatóság, melynek helyiségéből a panaszos előállításra került, nem tudott érdemben állást foglalni a gyermek elhelyezését illetően.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a rendőrség a volt élettárs „bemondása” alapján, a rendelkezésre álló bizonyítékok félreértelmezésével intézkedett, annak ellenére, hogy az intézkedés jogalapjának hiánya kellő körütekintéssel nemcsak napokkal később, hanem azonnal megállapítható lett volna. A jog nem tudása a rendőrséget nem mentesíti, a Testület álláspontja szerint az eljáró rendőröknek tudniuk kellett volna különbséget tenni a gyermekelhelyezés tárgyában folyó eljárás során a kapcsolattartást szabályozó végzés és egy gyermekelhelyezésről szóló ítélet között.

Ezek alapján a Testület megállapítása szerint az előállítás megfelelő jogalap nélkül korlátozta, és így súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát.

4) Az előállításakor alkalmazott bilincshasználat már az előállítás jogszerűtlensége miatt is jogsértő, ugyanakkor a Testület a jövőre vonatkozóan is leszögezi, hogy a rendőri intézkedés indokolatlan, ezért törvénysértő, ha az arról készült dokumentum ugyan az Rtv. valamely szabályát jelöli meg, de az események leírásából nem következik az intézkedés alkalmazása.

Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés szabályait a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 60. §-a részletezi. A hivatkozott szakasz (1) bekezdése értelmében bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

Jelen esetben a bilincshasználat indokolásaként az szerepel, hogy a panaszos a volt élettársával folytatott vita miatt „felindult állapotban” volt, és hogy „magasabb volt, mint a rendőrfőnök tagjai, erős fizikumú” így a „súlyosabb bűncselekmény megelőzése,

illetve a rendőrök testi épségének megvédése” indokolta a bilincshasználatot. Nincs utalás arra, hogy a panaszos ellenszegült, támadólag lépett volna fel, vagy szökést kíséret volna meg. Ugyanakkor az előállítástól szóló jelentés a bilincshasználat törvényes alapjául éppen az Rtv. 48. § b) és c) pontját, azaz a támadást és a szökést adja meg. Mindez nyilvános helyen, a gyámhatóság helyiségében történt.

A megállapított tényállás alapján a Testület megítélése szerint súlyosan sérült a panaszosnak az emberi méltósághoz fűződő alapvető joga.

IV.

Mindezek alapján a Testület megállapítása szerint súlyosan sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga indokolatlan előállítása miatt, továbbá a vele szemben megfelelő jogalap hiányában alkalmazott bilincs sértette emberi méltóságát.

A fentiekben megállapított súlyos alapjogsérelmek miatt a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján úgy döntött, hogy állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. március 3.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,
előadó testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra párhuzamos véleménye

a Független Rendészeti Panasztestület

73/2010. (III. 3.) számú

állásfoglalásához

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) törökszentmiklósi lakos panaszos 2009. november 5-én előterjesztett **panaszát** a 2010. március 3-án tartott zárt ülésén hozott döntése alapján megküldte az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület álláspontja szerint a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.

A Testület döntésével a panaszos előállítása tekintetében az alábbiak szerint nem értek egyet.

A Testület az állásfoglalás III. 3) pontjában a panaszos előállításával kapcsolatban azt a megállapítást tette, hogy arra megfelelő jogalap hiányában került sor, ezért az intézkedés súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát.

Álláspontom szerint a panaszos előállítása jogszerűen történt.

A panaszos előállítására az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján [bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása] került sor. A rendőrségi iratok alapján megállapítható, hogy egy már folyamatban levő büntetőeljárás során történt a panaszossal szembeni személyi szabadságot korlátozó intézkedés. A Törökszentmiklósi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetője – a Szolnok Városi Ügyészséggel történő egyeztetést követően – utasította a rendőröket a panaszos előállítására, amit a közterületi szolgálatot ellátó közrendvédelmi járőrök végrehajtottak, majd a panaszost további intézkedés céljából átadták az előjárónak.

Az előállítás indoka – bűncselekmény (egyszerű) gyanúja – a vizsgált ügyben fennforgott, minthogy a Btk. 194. §-ába ütköző kiskorú elhelyezésének megváltoztatása vétségének gyanúja miatt nyomozás folyt az ügyben. A Testület az Rtv. IV.-VI. Fejezeteiben szabályozott rendőri intézkedések jogszerűségét vizsgálhatja.

Annak megállapításával ugyanakkor, hogy a rendőrség a panaszos volt élettársa „bemondása” alapján, „a rendelkezésre álló bizonyítékok félreértelmezésével tett alapjogot súlyosan korlátozó intézkedést, annak ellenére, hogy az intézkedés jogalapjának hiánya kellő körültekintéssel nemcsak napokkal később, hanem azonnal megállapítható lett volna”, illetve, hogy „az eljáró rendőröknek tudniuk kellett volna

különbséget tenni a gyermekelhelyezés tárgyában folyó eljárás során a kapcsolattartást szabályozó végzés és egy gyermekelhelyezésről szóló ítélet között”, a Testület annak megítélésébe bocsátkozott bele, hogy a nyomozás elrendelése törvényes alappal történt-e vagy sem. A nyomozás elrendelését követő 16. napon a Be. 190. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntették, ami valóban utalhat arra, hogy kellő körültekintés hiányában indult meg a büntetőeljárás. Ugyanakkor a büntetőeljárás cselekmények – illetve azok törvényességének – megítélése az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján nem tartozik a Testület hatáskörébe.

A fentiek alapján megítélésem szerint, mivel az előállítás jogalapja megvolt, az jogszerűen korlátozta a panaszosnak az Alkotmány 55. §-ában biztosított személyi szabadsághoz fűződő jogát.

A Testületnek az állásfoglalás III. 4) pontjában, a kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggésben tett megállapításával – miszerint a bilincselés indokolatlan és jogszerűtlen volt – egyetértek. A jogszerűtlen kényszerítő eszköz alkalmazás sértette a panaszosnak az Alkotmány 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz, illetve integritáshoz való jogát, valamint az 54. § szerinti emberi méltósághoz való jogát.

Álláspontom szerint önmagában a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűtlensége megalapozza a Testület súlyos alapjogi sérelmet megállapító döntését.

Budapest, 2010. március 3.

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag